

Funded by
the European Union

EU4Environment
Green Economy in Eastern Partner Countries

Azərbaycanda Resurs Səmərəliliyi və Daha Təmiz İstehsalın təkmilləşdirilməsi

RSDTİ Metodologiyası

Resurs Səmərəliliyi və Daha Təmiz İstehsal (RSDTİ) insanlar və ətraf mühit üçün səmərəliliyi artırmaq və riskləri azaltmaq məqsədilə **proseslərə, məhsullara və xidmətlərə** qabaqlayıcı ekoloji strategiyaların inteqrasiya olunmuş və davamlı şəkildə tətbiq edilməsidir. RSDTİ-nin məqsədi ətraf mühitə təsirləri minimuma endirməklə və ümumi məhsuldarlığı artırmaqla daha az resursdan istifadə edərək istehsal etməkdən ibarətdir. **Kiçik və Orta Müəssisələr (KOM-lar)** üçün RSDTİ metodologiyası KOM-ların rəqabət üstünlüyünü artırmaq və ekoloji cəhətdən təmiz təcrübələri tətbiq etmək yolu ilə istehsal xərclərini effektiv şəkildə azalda bilər. RSDTİ həm də KOM-lar arasında Dairəvi İqtisadiyyat prinsiplərini təqdim etmək və təşviq etmək üçün effektiv alətdir.

“Quba Konserv Zavodu” MMC Qida istehsalı

Şirkət haqqında ümumi məlumat

Yerləşdiyi ərazi: Quba

Əsas məhsulları: meyvə-tərəvəz konservləri, qatılaşdırılmış meyvə şirələrinin istehsalı

İşçilərinin sayı: 121

Əsas bazarları: Azərbaycan, Rusiya, Türkiyə

FTəsis edildiyi il: 2013

“**Quba Konserv Zavodu**” MMC Azərbaycanın şimal-qərb hissəsində yerləşən Quba rayonundan (özünün gözəl dağ mənzərələri, yüksək keyfiyyətli alma və digər meyvələri ilə məşhurdur) qida istehsalçısıdır. Şirkət geniş çeşiddə meyvə mürəbbələri, marmeladlar, konservləşdirilmiş tərəvəzlər və s. istehsal edir. 2000-ci ildə özəlləşdirilən şirkət getdikcə genişlənməyə başlamışdır. Orada son illərdə beynəlxalq müsabiqələrdə mükafatlar qazanmış təbii şirələr istehsal edən müasir texnika ilə təchiz edilmiş yeni istehsal sexi istifadəyə verilmişdir. Azərbaycanda alma meyvəsinin emalının dəyər zəncirində bir çox digər qida emalı şirkətləri kimi Quba Konserv Zavodu da mühüm rol oynayır. Azərbaycanda bütün alma meyvəsinin təxminən 45%-ni təmin edən Quba rayonunun fermerləri məhsullarını birbaşa şirkətə təhvil verirlər. Quba Konserv Zavodunun üzləşdiyi əsas problemlərə daxildir: böyük çeşiddə və partiyalarda məhsul istehsalının idarə edilməsi, məhsulların sürətlə dəyişdirilməsi, işin mövsümliliyi və su və enerjinin əhəmiyyətli dərəcədə istifadə edilməsi. Bu problemləri aradan qaldırmaq üçün şirkət istehsalın planlaşdırılmasının təkmilləşdirilməsinə, artıq su və enerji istehlakının azaldılmasına, emala nəzarətin və fəaliyyət keyfiyyətinin artırılmasına diqqət yetirmişdir. Bu strategiyalar istehsal xərclərini aşağı salmaq və tullantıları azaltmaq üçün şirkətin RSDTİ yanaşmasının bir hissəsini təşkil edir. 2017-ci ildə şirkət su və enerjiyə qənaət imkanlarını aşkar etmək və tullantıların əmələ gəlməsini azaltmaq məqsədi ilə EaP GREEN proqramında iştirak etmişdir. Bu nəşrdə 2022-2024-cü illərdə EU4Environment Fəaliyyəti çərçivəsində monitorinq aparılan şirkətin təcrübəsi əks etdirilir.

Faydaları

- **İsu sərfiyyatının və enerji itkisinin azalmasına yol açan emala nəzarəti təkmilləşdirmək**
- **Üzvi tullantıları və çirkab suları azaltmaq**
- **WSuya qənaət**
- **RÜzvi tullantıları təkrar istifadə və təkrar emal etmək**

Action implemented by:

Layihənin yanaşması

İstehsal prosesi RSDTİ qiymətləndirməsi vasitəsilə yoxlanılmış və qabaqcıl ekoloji təcrübələrlə müqayisə edilmişdir. Qiymətləndirmə nəticəsində həm şirkətə, həm də ətraf mühitə fayda verən bir sıra imkanlar aşkar edilmişdir. Bəzi imkanlar iri həcmli investisiyalar və ya texniki-iqtisadi qiymətləndirmələr tələb etdiyinə baxmayaraq, onların əksəriyyəti nisbətən sadədir və şirkətin özü tərəfindən həyata keçirilməsi mümkündür (geri qaytarılma müddəti bir neçə il olmaqla):

RSDTİ Variant 1: İstismar müddəti bitmiş və köhnəlmiş nasosların və mühərriklərin dəyişdirilməsi.

Konservləşdirmə prosesi durulama, pasterizə və təmizləmə üçün xeyli həcmdə su tələb edir. Su hazırlanmalı, tədarük edilməli, emala daxil edilməli və sonda isə utilizasiya edilməlidir. Bütün su axınları yaşları, texniki xidmətlər, iş rejimləri və ölçülərinə görə bir-birindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənən və şirkətin müxtəlif ölçülərdə və güclərdə sahib olduğu nasoslar və mühərriklər tərəfindən idarə olunur. Buna görə də RSDTİ qiymətləndirməsinin məqsədlərindən biri bütün nasosların və mühərriklərin inventarlaşdırılması, onların texniki vəziyyətinin və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, köhnəlmiş və səmərəsiz mühərriklərin dəyişdirilməsi üçün mərhələli proqramın hazırlanmasından ibarət olmuşdur. Bu işlər tədricən həyata keçirilib və nəticədə elektrik enerjisi istehlakı azalıb.

RSDTİ Variant 2: Su dövrlərinin bağlanması.

Sudan istifadə əvvəlki dövrlərdə əsas problem olmayıb, lakin elektrik enerjisi xərclərinin artması və ətraf mühitlə bağlı narahatlıqlar şirkəti suya qənaətlə əlaqədar daha ehtiyatlı olmağa vadar edib. Su axınlarını və onların keyfiyyət tələblərini inventarlaşdırmaqla belə qənaətə gəldi ki, pasterizatordan gələn emal suyunu durulama prosesində istifadə etmək üçün təkrar emal etmək mümkündür. Bu, əlavə su istifadəsini minimuma endirmiş və elektrik enerjisi istehlakını azaltmışdır.

RSDTİ Variant 3: Üzvi qalıqların təkrar emalı.

Çürümüş və qoxuyan üzvi maddələr şirələrin və tərəvəzlərin istehsalında istifadə edilə bilməz və onlar atılmalıdır. Digər iri həcmli üzvi tullantı axını şirə çəkən maşınlar tərəfindən emal edilən meyvə və tərəvəzlərin özəkləri və lətlərindən əmələ gəlir. RSDTİ qiymətləndirməsi nəticəsində meyvə və tərəvəzlərin israfı ilə bağlı əhəmiyyətli material və su itkilərin müəyyən edilmiş və yerində istifadə üçün uyğun texnologiya təklif edilmişdir. Şirkət alma tullantılarını sıxıb mal-qara üçün yem kimi satmaq imkanını müəyyən etmişdir.

Bu təşəbbüslər nəinki konservləşdirmə prosesinin səmərəliliyini və dayanıqlığını artırmış, həm də şirkət üçün xərclərə əhəmiyyətli dərəcədə qənaət edilməsinə səbəb olmuşdur.

RSDTİ strategiyası ilə əlaqədar növbəti fəaliyyətlər

By working closely with the experts from the EaP GREEN programme in Azerbaijan, the company discovered significant opportunities to improve its energy efficiency and make economic savings at relatively low costs. As a result, the company has continued to develop and implement RECP measures, with a primary focus on water conservation and further technical upgrades to the production process. Additionally, the company plans to replace a power substation (in operation since 1961) with an updated one with modern equipment.

Şirkətin təcrübəsi

Şirkətin nümayəndəsi Cəfər Qəribov daha təmiz istehsal və resurs səmərəliliyi konsepsiyasını tətbiq edən EaP GREEN proqramında iştirak etməkdən məmnunluğunu bildirmişdir. Bu proqram şirkətin istehsal xərclərini və səmərəliliyini yaxından araşdırmağa həvəsləndirmişdir. Nəticədə, şirkət hazırda daha az resurs istehlak edir və əvvəlki dövrlə müqayisədə daha az tullantı yaradır. Gələcək planlarına gəldikdə, şirkət yeni RSDTİ tədbirləri həyata keçirməyi nəzərdə tutur və səmərəli istehsal və ətraf mühitin qorunmasına yönəlmiş əlavə təşəbbüs və proqramlarda iştirak etməyi hədəfləyir.

RSDTİ-nin tətbiqi AI tərəfindən maliyyələşdirilən proqramların bir hissəsi olmuşdur: **EaP GREEN** (2013-2017) və **EU4 Environment** fəaliyyəti (2019 - 2024) UNIDO tərəfindən həyata keçirilmişdir. Bu kontekstdə "**Quba Konserv Zavodu**" MMC EaP GREEN layihəsi çərçivəsində RSDTİ üzrə təlim və yardım proqramına qoşulmuş və EU4Environment çərçivəsində monitoring keçirilmişdir. EaP GREEN Proqramı başa çatdıqdan sonra həyata keçirilən RSDTİ variantlarını yoxlamaq üçün EU4Environment çərçivəsində də növbəti səfərlər həyata keçirilmişdir. "EU4Environment" ("Avropa İttifaqı Ətraf Mühitə Naminə") Fəaliyyəti Şərq Tərəfdaşlığı (ŞT) ölkələrinə təbii kapitallarını qoruyub saxlamağa və ətraf mühitlə bağlı tədbirləri dəstəkləməklə insanların ekoloji rifahını artırmağa kömək edir, habelə daha yaşıl inkişaf üçün imkanların yaradılması və ekoloji risklərin və təsirlərin daha yaxşı idarə edilməsi üçün mexanizmlərin yaradılmasında dəstək göstərir. Ətraflı məlumat üçün bu veb-səhifəni ziyarət edin: www.eu4environment.org

Bu nəşr Avropa Birliyinin yardımı ilə hazırlanmışdır. Onun məzmununa görə yalnız UNİO cavabdehlik daşıyır və Avropa İttifaqının fikirlərini əks etdirməməlidir

© - 2024 - UNIDO. Bütün hüquqlar qorunur. Müvafiq şərtlər əsasında Avropa İttifaqına lisenziya verilmişdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı
X-m. Tatyana Çernyavskaya
EU4Environment layihəsinin meneceri
Tel: +43 1 26 0 26 5520
E-mail: t.chernyavskaya@unido.org

"ACE Group Consultants" MMC
Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xocalı pr.,37, AZ1025
Dəmirçi Plaza Mərkəzi, 7-ci mərtəbə
Tel: (+994 12) 488 68 32
E-poçt: office@aceconsultants.az